

Előfizetési feltételek:
 Egész évre . . . 2 frt.
 Félévre 1 „
 Negyedévre . . . 50 kr.
 Kúszáczkának 60 kr. postadíj beiktatása mellett egész évre ingyen.
 Egyes szám ára 4 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:
 Piacz városház-épülettel szemben a Heltársítási-főle épületben.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESSÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGETYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:
 Négy-hasas petit sorút 5 kr.; többszörűt 4 kr. — Nagyobb és táblászi hirdetéseknek nagyon kedvező engedmények tetetnek. Bélyegdíj: minden bejtatásért külön 30 kr. „Nyílté”-ben megjelölt közlemény mindenpárt 50 fr.
 Hirdetéseket és előfizetéseket helyben a kiadói hivatalnál, Csáthy károly és Telegdí K. Lajos könyvkereskedésében, Budapestben, Bécsben és Prágában H. A. Oppelk hirdetési intézetben fogadtatnak el.

Pusztulunk veszünk!

Debreczen, szept. 22.

(Sz-g) Ezer angolból csak 22 szokott egy esztendőben meghalni, ezer magyarból pedig 45—50. Mikor tehát Anglia lakossága ezer után 25—27 perzenttel szaporodik, ugyanannyi fogy a magyarból. Ehhez már nem kell magyarázat. Most már nem szükséges kérdezni, hogy miért nem szaporodik a magyar faj?

Trefort miniszter megkérdezte Fodor József egészségügyi egyetemi tanárt, hogy miért halunk ilyen nagyon? Az aztán megmondta neki, hogy azért, mert az az egészségügyi intézkedés, mivel Magyarországon bírnak, az semmi! Hát az előtt? Én Istenem: hát az előtt!

És azt mondjuk hogy jobb világot élünk az előtt? Persze, mert fogalmunk se volt arról, a miről most van.

Mert, ha csakugyan ösztintek akarunk lenni: vajon miből állt az a mi nagy boldogságunk az előtt? Kevés dologból, sok evésből, nagy ivásból. Kártya, agár, pipa, ló: punctum! És ennyit ma is tudunk, csakhogy ezt ma már keveseljük, mert ma már többet is tudunk. Ha tehát a dolgot minden elfogulóság nélkül és egész közelről megvizsgáljuk, a mi régi meglegedésünk és boldogságunk: tudatlanságból állt. Az élettapasztalás nem is most állítja ezt először, hogy a boldogsághoz egy nagy tudatlanság és rövid ész, vagy nagy tudomány szükséges. Tertium non datur! Épen azért legokosabb lenne talán: megmaradni tudatlannak.

Mond valakit, a ki ezt mondja, csakhogy egy a baj, az t. i., hogy a tudatlansággal ma már a megsemmisülés is vele jár.

TÁRCSA.

Lomb hulláskor.

— Őszi tárcsa. —

Skorpiótól.

De most az egyszer nem engedem el.

Régóta várok rá, hogy én irihassam meg az ősi tárczát. Nekem is van jogom, az én szívem is hadd üzdön egy kis fényt, hadd beszéljen az érzelges hangjain mert hát az ősi tárczához épen ez illik. . .

Hadd szóljon hát ez a szokatlan hang. Akasszuk szegre a bumort, adjunk olyanféle akkordokat, mint az aeol hárfá, mikor a tündérek ujjá játszik rajtok szerái dalokat.

Vajjon sikerül e? Kitudja. A hangulat épen jó hozzá. Eppen most csalt meg a nem is tudom, hanyadik — ideálem?

Azt hiszem: ez már szentimentális érzelme hangolhat bárkinél is, verset is lehetne írnom róla, ha már nem követtem volna el ezt a büntetést egyszer, ezelőtt kerek hat esztendővel, a mi megbocsátható, mert a nagykorúság előtt 4 esztendővel, sok boldogot szabad elkövetni.

Azaz, boldogot ha nem szabad is, de lehet elkövetni a nagy koraknak is, én sok kópás fejtű szerelmet láttam, a kit boldogságáért szarvakkal dekoráltak fel.

Hanem térjünk át az őszre és a lírikus hangokra.

Az idő is nagyon kedvező rá. Ott kúnt, a kert lombokkal még gazdag fái

Ézért nem lehet maradnunk az áldott tudatlanságban, habár az áldott meglegedés még annyira boldoggá is tenne bennünket; sőt csak most vesszük észre, hogy mennyire ideje volt már ébredésünknek, mert ha még csak pár évtizedig húzódtot volna tepsedésünk, elkésünk a civilizációval és megsemmisítenek bennünket a fejünkre nőző nemzetek.

Maradjunk tehát annál a témánál: hogy előbbi boldogságunkat nem képezte más, mint a tudatlanság.

És csakugyan, mit tudunk mi az előtt arról, hogy mi az élet? Euni, ini, heverni, punctum! Szépészet s a magasabb élvezetek egészen ismeretlenek voltak előttünk. Alacsony fedeli, araszos nagyságu ablakokkal ellátott, soha nem szellőztetett házban háromzer holdjának jóvedelmével együtt beletért a magyar ember. Óriási kemencék versenyt gözöltek a kopókkal s agarakkal, meg a nagy zsiros bundákkal, meg a konyha gőzével.

Ki hallotta híret az egészségügyi rendszabályoknak, azaz kinek volt róluk még csak fogalma is?

És ime, dr. Fodor József, a budapesti egyetem egészségügyi tanára azt írja Trefort miniszternek, hogy a művelt külföld államai, Angol, Francia, Német, sat. országok lakosai mellett, mai tisztaságunk és egészségügyi rendszabályaink dacára is úgy hullunk, mint a legyek. Hogy mikor Londonban ezerből 22 hal meg, akkor meghal Budapestben 35, a vidéken pedig hol az egészségügy még hátrább áll, 45 meg 50. Hát kétszer annyit, mint Angliában!

És mi bántuk, hogy a magyar oly lassan szaporodik. Mikor még ma is kétszer annyit hal el belőle, mint más

koronál közt rideg ősi szél tépi a sárgul levelet; sodorja messzire. Ki tudná hogy mikor és hol pihenhet meg az?

A kék égbotoloztat ragyogó csillagnak, nem tudnak fénylő sugaraikkal áttörni a vastag felhőkön, a hold is bujjal valahol, mert külfömben ide tekintene egy pislogó sugárral, most mikor a szívem luxust akar úzni, mert ily cselekvésnek mondja egy francia író az érzékösséget.

Olyan különös, szokatlan kedély hangulat lepett meg. Talán csak azért, hogy megsalt és hűtlen lett a régi ideál?

Régi ideál? Már a hogy vesszük. Van legalább három hete hogy hűséget esküdünk, hűséget mely eltart örökké, sőt én meg töltöttem ezenfelül két erős hétélt is, mint hogy szóval én is tudom győzni.

Tehát megvagyok — csalva. Miért, miért nem, ki tudná azt mostan elsorolni, elég az hozzá, hogy üres a szívem s új lakóra vár.

Ha szinireferens volnék, akkor nem esném kétségbe. Ó Thalia papnői közzül keresnék én dalmahodott ideált, meg tenném művésznőnek, csinálnék neki reklamot, nem sajnálnék hetenként egy-egy virágcokrot, minden hónapban egy vacsorát, azonfelül a mikor játszanék, versre tapsolnám mind a két tenyerem, még a harmadikat is, ha — volna.

De hát nem vagyok szinireferens. Biz annak is nagyon szomorú története van. Haj Sárka, Sárka, ha magára gondolok, de el is keseredem! Mért is játszott maga az én szívemmel, lássa, ha meg nem csalt, ha ránem szed, most élénk boldogan, — de nem tudom hogy miből fizették volna a kvártélyt és kosztot?

művelt nemzetből. Itt az előtt? Mikor még azt se tudtuk, mi fán terem az egészségügy! Ki gondolt azzal az előtt! Ki vette számon az előtt: hány ember hal meg? És mert be van bizonyítva, hogy a külföld művelt nemzetéinél a halálozást az egészségügyi intézmények kevesbitik, nagyon természetes, hogy nálunk a halálozásnak az előtt még nagyobbak kellett lenni. Ez maga elég lett volna tehát arra, hogy egyszer csak hűt helyünkön találják. Ez maga eléggé bizonyítja, mennyire szükségünk volt a civilizáció terére lépni, tanulni és tudni, mert habár a kisebb igényekkel boldogabbak is voltunk azelőtt, de áldott tudatlanságunk és meglegedésünk közt beteljesedhetett volna rajtunk az a furcsaság, hogy lefeküdtünk volna egészen és felébredtünk volna halva.

Miután pedig a haladás terén addig már jutottunk, hogy már most ne csak mindig a gyarapodás eszközeinek beszerzésével, hanem egészségünkkel is gondolhassunk, bizony elég teendője lesz a kormánynak, ha minden 45—50 halálrajelölt magyarnak meg akarja menteni a felét. Pedig kell akarnia, sőt meg is kell mentenie!

A posta, mint pénzbehajtó

November hó 1-én fog életbelélni a postainkasso vagy Magyarország, mint Ausztriában. Az összes posták átvevőik az elfogadványoknak s magánosok számlakövetelésének behajtását. Mig az elfogadványoknak idegen helyen való beváltásánál valamely bank közvetítését kellett a magán egyéneknek igénybe venni s a közvetítésért aránylag nem csekély provizóit fizetni, ezáltal elég lesz az elfogadványt vagy számlát a levéllel együtt egyszerűen borítékba tenni s a címzettel ellátott e nyílt levelet vevény mellett a posta átveszi s a behajtást hivatalból végzi el. Ha a számla vagy elfogad-

Pedig egy másik művészcsemete (persze a gyengéd nemből) azt mondta nekem: „barátom, szegény ördögöknek nem való a szerelem, a nagyurak, gazdag dámadék az efféle boldogságot megengedhetik magoknak, ha nem mi, — mi csak maradjunk a régiék. — A méz ugy is jó, ha üvegen át nyalják. Legalább az illusiót nem eszik el!”

Aztán eszembe jut egy másik barátomé. Persze az is ideálom volt. Ropant jó étvágya volt, meg mindene zalogba volt mindég. Hát nem lehettem olypogány, hogy meg ne szánjam. Megszántam. Még csak tüzfával is elláttam s örömmre szolgált, mikor barátait megvendégelte az én kontómrá.

Ézért nem vagyok én most már szinireferens. — Hamar belebotolom a szoknyába, már pedig elég tanulságot szerettem eddig.

Aztán, — minek is szinésznot szeretni? A szinésznot az egész világot, a művészet, — nem szabad a közt megkárosítani.

Szóval az ideált másfelé kell keresni. Meg is találtam. Egy barátom hagyja rám örököl, nem mondom meg hogy hol és ki, mert elűthetnek a kezembről. — De nem dicsekedésért mondom, hanem helyre egy hölgy is az, a ki szívemnek legújabb lakója lesz. . . meddig?

Ki kérdi ezt? Senki, csak a szoba nyitott ablakán bemormogó ősi szél zugásából véltem ezt hallani, de annyi szent s igaz, hogy nem tudok reá válaszolni.

Mert hát mi az a hűség? Tessék elbinni, merő képzelődés; — olyan mint a szerelem. E kétty pedig hasonlít az ősz virágaihoz, melyek kinyílnak és hamar elhullanak.

nyán kifizettetik, postatárványval értesítetik róla a küldő s csekély provizó levonása után megkapja pénzt.

Nincs — eszima.

Társadalmi kép.

Még ugyan távol vannak a téltől s kezdetén az iskolai évnak, hanem azért már is foglalkozni kell azzal a kérdéssel, hogy iskoláink nagyrésze üresen tátog a zord, kemény téiben, — mert úgynevezik oly szegény hogy gyermekeiket nem tudja ellátni oly ruházattal, mely megvóna azt a hidegtől, s így iskolába képes volna menni.

Bár mily jó természet volt is az ideén, annyi tény, hogy az ország lakosságának igen tekintélyes része annyira yagyonfalan, hogy nem képes védekezni az időjárás viszonyosságai ellen.

A gyermekekre aztán ily körülmények közt, még kevesebb figyelem van fordítva. Mert hisz azok ott maradhatnak a bizonytalan minőségű levegővel bíró szobában, s legalább nem fagynak meg.

Igy történik aztán az meg, hogy a közköztudatos miniszter megkérdi a tanfelügyelőt:

„Miért nem járnak a gyermekek mind iskolába?”

Ekkor a tanfelügyelő kéri a szolgabíró, a szolgabíró a községet, a község az iskolászeket, az iskolászek a tanító, a tanító a harangozót, harangozó a szülő, a szülő a gyermeket. A gyermek mondja az apjának:

„Nincs eszímam!”

Az apa mondja a harangozóknak: „nincs eszima!” A harangozó elmondja a tanítóknak: „nincs eszímajók!” A tanító jelenti az iskolászeknek: „nem vala eszímajók!” Ez jelenti tovább, hogy: „nem vala eszímajók!” Aztán a község a szolgabírónak s ez a tanfelügyelőnek, ki utra kéri: „igazán nincs és nem vala eszímajók?” A tanító meg feleli vissza: „csakugyan nincs és nem vala eszímajók!” — Ennyi közbeszólás és puhaltós közpetet végre is a gyermek lába eszima nélkül, a feje meg — parlagon marad.

Ha ma életben jó egy ideál, s megtetszik, óh, nagyon könnyű a hűség esküit letenni. Veszti azt ma komolyan valaki? De hogy. Ma a gőz és villany idejében, gőzvilág sokas szeretni. Ho czi — n e s z e. Ez a legszebb filozofiai axiómája a modern szerelmek és én helyeslem azt, mert hát nem áruknak így zsákban maeszkát.

De hol marad már a szív — fényzőse, az érzelges, az ossián hang, mely az aeol hárfá hangjával versenyezhetik? Hát a lomb hulláskor, az ősi tárczát ez a hang illeti?

Thja hiába. Én nem tudom a hervadást, az enyészetet dicsőíteni. Nekem az én kedves évszakom a nyár, mikor megsárgul a kalász, mikor virít a pipacs, mikor minden megériik, különösen a — szerelem. Mert ez is olyan mint a buza. Kikél (ha elvetik) fel nő — aztán leartajzik. Az aratás a szakítást fejezi ki; — az aratás a nyári szerelem — sirja.

És ne tessék elhinni hogy ennél:

„ — — — mindent elfelejtünk,
 Mi kéjt, vagy kint adott az élet.
 Csak a szerelemnek nincs vége
 Sugárzó vagy sötét emléke,
 A más világon is kíséretet!”

Már most kérem, tessék felgondolni, hogy milyen furcsa állapot lesz az nekem, ha igaz az a mit költő mond. Majd a más világon ott lesz mindenki ideálom; tüzet szerelmek megle szüregző, fele sötét emlékezetű s ezek mind fognak ott kísérténi, mindeik azt mondja, hogy neki esküdtem hűséget még a sirtorlatra is. . . ó, ha mindenki követelni fogja a — szó beváltását; mit teszék én akkor?

Talán humorosnak is tűnik fel, némely jobb kedélyű olvasó előtt ez a kis társadalmi kép, — talán kacsagni is tud egy-két bonvivánt hazafi, — de tessék elhinni, könnyre érdemes ez a kép!

Mi magyar nép, nagyon szeretnénk nagygyá lenni. Szeretnénk fényleni, hatalmassá lenni. De nem lehet! Nincs meg népünkben erre az elegendő műveltség. Hol is szerezhette meg? Hiába van iskola, ha télen nem mehet a gyermek iskolába, mert nincs — csizma, nyáron pedig segítőtje kell a téli élelem megszerzésében.

Egy-két gazdag ember szokott olyan jóléltű lenni s a szegény gyermekek közül éltek néhányat téli gúnyával, csizmával. De hát mi ez? Csekélység!

A társadalom tetelre ez úgyben valamit. Volt is már szó erről a lapokban, midőn hazaszerte megpendítették a „rongyos és egysejtetek” megalakítását. Mi is elmondottuk annak idejében, ez egyesület jelentékesen hivatást, de hát a szó, elhangzott volt a pusztában.

Gazdag, tehetőes családoknál nagy mennyiségű ruha dobátik el évenként, vagy adatik el potom árú; mint lehetne ezeket értékesíteni egy ügybuzgó egyesület létesítése által s mennyi szegény gyermeket lehetne felruházni, alkalmat adván az által, hogy iskolába járjanak, hogy művelődjenek. De hát mi magyar nép, csak beszélni szeretünk. Tenni kényelmetlen. — Pedig ideje volna. A csizma is jó intőjele néha a kötelesség teljesítésére.

Csoma B.

A kávéivás története.

IV.

A kávénak folyton növekedő fogyasztása Európában öregbítette Arabiá termelését, különösen midőn a XVIII. század elején nem elegendtek meg a kereskedési kővetítő uttal Egyiptomtól át Marselleiba, hanem jó reményesség fejjében egyesülve Arabiába mentek. Természetes, hogy ily módon azután arra is gondoltak, hogy a becses kávéfát más tartományokba is átszármasztassák és meghonosítsák.

A hollandi kormányzó: Hoorn cseméket vitetett Batáviába, azonban a kávétermesztés ott csak valamivel később (1723.) birt némiileg „zöld ágra” vergődni. Ugyancsak Hoorn 1713-ban vitessen amerikai polgármester is küldött néhány darab csemétet, s egy évre rá belőle Párisba is eljuttatott egy darab. Itt több plántát ültettek magról, és kevéssel azután, nevezetesen 1717-ben, ezekből a növényekből Declieux egyet elvitt magával Martinique-ba (Nyugat-India). Az utazás sok nehézséggel járó és hosszadalmas volt; nagy szükségét láttak víz dolgban, de Declieux zsongarata a saját vízkészletét, hogy gyenge kávéfacséméitől gyakran megloccsogathassa.

Azt állítják, hogy ettől az egy kávéfától származott Nyugat-Indiának és Braziliának valamennyi kávéfája. S ha ez csakugyan való (mert nem lehetetlen): akkor ama roppant mennyiségű kávénak legu-

Ott kint még mindig zug az őszi szél. A nyitott ablakon egy sárgult ákácfa levelet sodort irasztaloma. Ki tudja honnan sodorta ide az a ridg szél?

Talán arról a fáról, a mely alatt önnel fogadtunk hűsüget édes Szerénna, talán amarról, a melyiknek virágaiból önnök köttem koszorút Iluska, vagy talán ama harmadiktól, melynek lombjai alatt annyit álmodoztam az én egyetlen Mariskárról, Iréncémről, Saroltámról, Rózámról, stb., a kik akkor mind egyetlenek voltak, hanem évek múlva — szépen felszaporodtak. — Nem tehetek róla. Egy kedves pajzán menyecske tanított meg arra, hogy „mind boldog ki egyet szeret, ha bár az angyal is!”

De hát honnan is jöhetett ez a sárga levél...?

Mit tördömm vele? Jött, aztán én is kidobom a másik ablakon, hadd repüljön tovább. Az enyészet processusa hadd folyjon rajta le.

Ilyen a szerelmem is. Hirtelen belopózik a szívbe s biz az nem ritkaság, hogy onnan kidobják...

De már az őszi tárcza, csak nem tud elülni. Az én szívem nem tud luxust üzni, nincs érzékössége...

Az őst is csak képzeletben szeretem. Jobb a hideg tél! Akkor megvonulok ott a kandalló mellett, elfogunk regélni pikáns történeteket, szerelmes históriákat, kulissza titkokat stb. ...

És aztán ki tudja nem kerül-e ebbe az üres szívbe egy új lakó. Igen olcsó benne a házbér. Aztán lehet — kontóznai is. Thja, az én szívem, igen jó nevelésű.

gyobb része, melyet Európában jelenleg főlegemestének, közvetve annak az egyetlen-egy fának köszönhető, melyet botanikus-kertben magról növeltek fel.

Martiniqueből a kávéfát csakbamar átláptatták St. Domingóba és a többi nyugat-indiai szigetekre, valamint Surinamba is, míg a Bourbon és le de Frace szigetek 1718-ban egyenesen Arabiából nyerték a kávéfát.

Hosszu időn keresztül St. Domingo maradt az amerikai kávétermelés főtelepe és gőcspontja. Ez a sziget a négerkik idejében egymaga betvenhat milliót kivetett eszközölt, tehát sokkal többet, mint a mennyit Arabia egykor szolgáltatott. A négerkik fölkelése folytán azonban tetemesen alászállott a kávéprodukción és megcsekélyt a virágzó keresztet, a fehérleptevényesek onnan Cubába, Jamaikába és Amerika szárazföldre menekülvén. Ezek a tartományok, melyek a múlt század végefele kezdettek kávétermeléssel foglalkozni, most rendkívül sokat termelnek. Majd később Brazília is követte amazok példáját, erősen hozzá látott a termeléshez, és nem-sokára hatalmas versenytársuk lett a kávékereskedésben.

Az évi kávé fogyasztás Európában ez idő szerint közel három millió mázsára becsültetik. Északamerikai mintegy hetven millió fontot fogyaszt, azután jön Kelet- és Észak-Afrika, majd azok a tartományok, melyek kávé maguk is termelnek, és így bizonyára nem mondunk sokat, ha az összes évi kávéfogyasztást hét millió mázsára tesszük. Valamivel több mint száz év előtt az egész kávészükségletet még Arabia fedezte, s az akkori összes fogyasztás körülbelül tíz-tizenkét millió fontra rogtott.

Ily nagymérvű emelkedést nyert annak az itálnak a használata, mely nem egészen kétszáz év előtt Európában még ismeretlen volt. S mondanunk sem kell, hogy a kávéval mily nagy változás jött létre az ételmodokban, a kereskedelemben, és a házőrgalmában, s mily lényeges változások történtek ama tartományok kulturájában is, melyek lassan-lassan, mint kávétermelőik léptek föl. A kávéfogyasztás feltűnése tetemes növekedése azonban voltaképp csak a legújabb időre irányul, mert 1820 körül a fogyasztás Európában csak mintegy 140 millió fontra ment összesen.

Bizonyára nem lenne érdektelen annak tudása, hogy az említett közel három millió mázsányi kávé, melyet Európában évenként elfogyasztanak, minő módon oszlik meg a kontinens különböző népei között. Egy ábráról, — mely azon országok tulajdon színével jelöltetnek, a hol kávé isznak, s melyen színárnyalatok mutatnak a nagyobb vagy csekélyebb fogyasztást, — egy tekintetre megláthatók: melyik nép nagy kávéivó, melyik iszik csak keveset és melyik éppen semmit. Ily módon könnyen világos áttekintést nyerünk.

Az ábraszak természetesen ugyanazon egy évben kellene egész Európára kiterjedőleg készíttetnie, mert különböző országok igen rövid idő alatt tetemes változást mutatnak a kávéfogyasztásban. Tény, hogy egy országban sem tapasztalható oly nagy változás, mint a brit szigeteken. 1808-ig ugyszólván az angol semmi kávé nem ivott; az egész fogyasztás egy millió fontot tett mindössze, épen egyharmadát annak, a mit a parányi Dánia egymaga elfogyasztott. 1809-től 1820-ig Angliában 7—8 millió fontra emelkedett, mely idő alatt Páris maga öt millió fontot emésztett föl; 1832-ben a fogyasztás már 22 millió fontra hágott, tehát háromszor annyira, mint 1820-ban, és h o s z o n k é t s z e r annyira, mint 1809 előtt.

Európában aránylag a svájciak és a dánok fogyasztanak legtöbb kávé, s az angolok és a francziák legkevésébbet. A „Pall Mail Gazette” című angol lap kiszámítása szerint Angliában, dacára a nagy theafogyasztásnak, az összes lakosságból minden főre esik 1 1/2 font kávé, továbbá Németországban 4 font, Dániában 5 1/2 font; Svájcban 6 font, Belgiumban 8 1/2 font, Franciaországban csak 2 1/2 font esik minden lakosra évenként. Sehoh sem fogyasztanak annyi kávé, mint Kaliforniában, hol 20 1/2 font esik egy-egy főre.

(Vége köv.)

Kemenczki Kálmán.

Fővárosi hírek.

Kosztuth Lajos születése 80-ik évfordulóját, úgy a fővárosban mint a vidék minden jelentékenyebb városában, fényesen megünnepeleék. Az ősz hontalan egensok üdvözlépet kapott. — **A pápa** nagy érdeklődéssel tudakozott Maszlagi budai plebánustól, kit Rómában magán kihallgatásai fogadott, hazai viszonyaink felől. **Csütör-**

zök este óriási záporosó volt; a pincele lakásokba a víz pár lábnyi magasságu volt. — **Gr. Ráday Gedeon** a napokban, honvédelmi miniszternek lesz kinevezve. — **A Mátyás templom**, építése illetve kijavítása nagyban halad előre.

Vidéki hírek.

— **Szegeden** Mészáros Nándor kormánypárti jelölt lett képviselő a független párti Enyedi Lukács ellenében. — **Aradon** Csiky Károly adóügyi tanácsnokot egy oktalannul elkeseredett izr. hitű polgártárs az utcán fényes nappal egy késsel megszurta. — **A Trónörökös** és néje hol 21-ken megérkeztek Marosvásárhelyre; hol a fogadtatás valóban igaz és őszinte volt. — Innen Görgényre mentek hol udvari vadászati leend.

Ujdonságok.

Debreczen sept. 23.

— **József főherceg** szerdán hajnalban Esztergomból városunkba érkezett; e nap délelőltjén szemlélt tartott az itt összpontosított honvéd csapatok fölött. Délután a városban tett körutat, az esti vonattal pedig elutazott.

— **Simonyi Imre** kir. tanácsos polgármester, a főmei kirándulók vezetője, külföldi utjából tegnap érkezett haza.

— **Zsinatunk** vasárnap véget ért. A tárgyalás be lett fejezve s az új munkálat nem sokára meg fogja nyerni ő felsége megerősítését.

— **A vasárnap** tartott lelkesválasztás iránt, igen csekély volt az érdeklődés; s a szavazattal bíróknak csak egyharmada jelent meg. Nagy többséggel Kiss Albert, bagaméri lelkész s ország gyűlési képviselő lett megválasztva.

— **A honvéd gyakorlatok** be vannak fejezve; az idegen zászlóaljok részint ma, részint holnap utaznak vissza állomási helyökre. A kivitt gyakorlatokból minden szakértő azon tapasztalásra jött, hogy honvédeink nemcsak kitűnően fegyverezettek, de kiváló kiképzéssel is dicsekedhetnek. József főherceg, Gräff, Ghyczy és Fischer tábornokok, kifejezték is adtak elismerésöknek.

— **A 39-ik ezred** Temesvárt állomásozott rész vasárnap és kedden városunkba megérkezett. Itt van a zene is. A tisztikarban régi ösmerősök: Zeiler, Navratil kapitányok és Vogel főhadnagy.

— **Krecsányi Ignác** szingárgató, ki tarsulatával együtt pár nap múlva már körünkbe érkezik, igen csinos prolog-féle cikket közölt a helybeli lapokban, melyben fejtegeti azon irány elveket, melyekhez működését alkalmazandja. — Mi azt hisszük, hogy a tarsulat és a közönség költsónösen m g lesz egymással elégedve. — Az első előadás mához egyhétre lesz.

— **Aholnapilelkészválasztás** iránt, úgy látszik nagyobb az érdeklődés, mint a múltkor iránt. A folyó hét a rábeszélések hete volt. — A pályázókat már emeltük a múlt számban, ezek közt Gulyás Lajos n.-bányai ref. lelkész is ki pár évig mint helybeli segédlelkész mint jeles szónok és képzet tudós, közserzetnek örvendett. Állítólag Somogyi Pál tanár és Ladányi Gyula h. lelkész, a jelöltségtől vissza léptek.

— **Hirdetés.** A m. kir. belügyministeriumnak f. évi aug. 21-ről 33828. szám alatt kibocsátott körrendelet folytán közbírré tételük miszerint Brassó szab. kir. város területén a házaló kereskedés gyakorlása betiltatott.

— **Hosszú nap.** Az izr. hitűeknek nagy ünnepe van. Ma van a hosszú nap, az engesztelés ünnepe, melyet a hitsorsosok böjtöléssel is ünnepeleik.

— **Mától fogva** a ref. templomban reggel 8, délután 2 órakor kezdődnek az isteni tiszteletek; s a harangozás is ugyanezkor történik.

— **A főmei kirándulók** már mindnyájan haza érkeztek. Természetes, hogy mindenki igen elismerőleg nyilatkozik a főmeiek határtalan vendég szeretetéről. Elragadtatással beszélnek a látottak felől s különösen a kiállott tengeri viharról, mely csak nem egészen kétséggel ejtette őket. — Sokan borzalommal emlékeznek vissza az átél kinos órákra, de sokon örülnek hogy tengeri vihart állottak ki, komolyabb baj nélkül.

— **Halálhírek.** — Vasárnap két jeles ősz férfiú végezte be közhazsnu életét! Az egyik **Szabó Bálint** volt városi árszakíró elnök, a másik **Dr. Szántay József** orvos. Temetésök kedden nagyrészt mellett ment végbe. Áldás emlékekre, béke poraikkal!

— **A szekszárdi dalárda**, meglegható levelet intézett városunk helygyeihez, megköszönve a küldött zászló szalagot s azt a rokonszenvet, melylyel őket kiűntették.

— **Rablógyilkost** kerített kézre a helybeli rendőrség Major András személyében, a ki állítólag (?) egy gőmörmegei helységben a múlt év február 13-án Valentini nevű molnáron és nejn rablógyilkoságot követett el. — Az ügyészneknek adott át.

— **Lopások.** Ugy elvetté mostanában megakad Debreczenben is. A múlt éjjel volt egy liba lo p á s (ne valami falusi kis hölgyesek megszokottára tessék gondolni! Ujd.) aztán meg börtölváljas.

— **Pályázat.** A helybeli földmívelés iskolában a város három alapítványi ingyenes helyére az 1882/3—1883/4-dik tanévre pályázni óhajtok felhívatnak, hogy felszerelt kérvényüket folyó év szept. hó 30-ik napjáig a városi tanácsos adják be; kérvényük mellékelniük szükséges: 1-ször annak kimutatása, hogy a felvételti kívánó jól tud írni, olvasni, s az alsóbb műveletekkel számolni, 2-or hogy mellékelt bizonyítványában erkölcséről mily osztályzatot nyert, 3-or élet korának legalább 16-ta évét betöltötte, 4-er hogy jól ki fejtődött erős és egészséges testű. Debreczen 1882 szeptember 23. A tanács megbízásából Csáki György tanácsnok.

— **Sárközy István** birtokos eljegyezte Filotás Irén k. a. t. — **Kosztuth Lajos** születés napjának emlékére Papp György vendéglőjében társasestély volt. — **A szerthmári dalárda** részre viendő ezüst serleget 52 fny adomány gyűlt össze. — **Szintársulatunk** kedden reggeli vonattal fog megérkezni városunkba. — **Nyitvány Irma** volt kedvezmény népszimű énekesnőnk a héten párnapot városunkban töltött. — **A 16-dik huszár ezred** utolsó százada is elindult; ugy hogy most már nincs huszár a környéken.

CSARNOK.

Évek múlva.

Emlékezz 1877 szept. 2*-ra.

Ma már öt év telt azóta le s én még mindig nem tudom elfeledni. Emléke kísér, velem van szüntelen.

Olyan boldog vagyok: ha erről álmodom, olyan nyugodt, ha rá emlékezem! Egy nap, egy h o s s z u ifju éltből, a melynek csak üdve, öröme és boldogsága volt, — egy nap, melynek áldásos érzete végig kísér a családtagokkal tett élt görögny utain, hozzá csatolva az első és utolsó igaz szerelem búvós emlékezetbeibez — a szívet.

Oh miért és van az hogy az ily nap is, csak olyan hirtelen elmúlo, mint a többi? Ha megállott volna akkor a nap, ha nem borult volna rá soha, de soha és a csillag-talan, komor, sötét éjszaka, melyre nem akar viradt jönni most sem, mi lett volna akkor...?

Emlékezik-e még e napra Zolna? Nem feledheti el, bár mily boldog legyen. Rá kell gondolnia, mint a hogy rá gondoltok én s bizonyára az őn szép szemében is felfakad a köny, mint az enyémében, megsiratni, nem azt a mi n i n c s, de azt a mi v o l t . . .

Mert hiszen jól tudom, hogy őn már boldog lett. Olyan, a mióvé az életben lehet valni. Czélt ért. Teremtett magának egy kis külön világot, melynek napja a szeretet körülveszi ragyogó fény sugarakkal s ezek a sugarak felolvastják kebléről a jeget, új, s talán szebb virányt teremtett oda, hol az enyészet kezdé el romboló munkáját. . . .

Mindegy! Ha boldog is; így, ha más álmok valósalása tette is boldoggá, emlékeznie kell arra a napra, mikor először volt igazán boldog. . . .

Ha rá gondolkod, most is repes szívem! Ott voltunk együtt a kicsiny szobában. Őn ott ült a duzadt kereveten, én lábainál egy zsámolyon foglaltam helyet s néztem azokba a csodás fényű kéik szemekbe, melyeknél kedvesebbet azóta sem láttam. . . .

Ajknak néma volt. Kezeink csendesen nyugodtak egymásában, s ez ünneplés némaságban egyről gondolkoznák, — jövő boldogságunkról.

Aztán elővetük a jegygyűrűket, kicséréltük, felhúztuk ujjunkra. Nem kísérté az egyetlen egy szó sem, csak egy hosszú, édes csók, mely két rokon szív határtalan érzelmeinek volt igaz pecsétje.

Lementünk andalogni a virágos kertbe. Az őszi szél még nem tarolta le a virágokat, a csalógnány éneke is hangzott néha-néha s a szellő még ott járt a virágok között.

Én elmondtam önnek ábrándaimat, szerény terveimet; ön hévvel szorítá szívemhez káromat, aztán elmondta hogy miként szeret engem?

Elkábultva hallgattam az egyszerű szavakat, mert nem földi ére nyilatkozott abban a szenvedélyben, melynek hangot adni készülté a pillanat üdvé.

Aztán elmondtuk szívünk történetét. Rövid, nagyon rövid és egyszerű volt az. Szerettük egymást mint kicsiny gyermekek, szeretők egymást mindég, igazán, az ifju korban s nyolcz évi szeretet tett egymásává minket!

És most... öt év után? — — — Ma nincs e szeretetnek egybe egyetlen emléké....

Nem lettünk boldogok. Ki tudná hogy miért? Miért van az, hogy ott fent az ég

boltozatán két csillag egymás mellé kerül, hogy együtt végezzék pályafutásukat s egyszer csak irányt változtatnak s az egyik délre, a másik északra tart és nem találkoznak egymással soha de soha sem.

Mivelünk is épen ez történt....

Egy megingsz a hitben, egy kétely a hűségben, egy kis felbő mely véletlen szerelmünk egére tévedt villámot hordott méhében s az leütve szívünket érte és megsemmisíté szerelmünk virágát....

Évek múlva is megvan a virág, de romná lett s összetört. — új életre nem ébredő virág, mely nem vár tavaszt, nem hisz feltámadást....

A mi szerelmünk nem ébred fel soha. Olyan mint a zsarútnok, melyet hamu takar, ég, létezik, de lángra nem lobban s lassan idő múlva örökké elalszik....

És azóta, évek hosszú nehéz napjai közt, folyton keressük a boldogságot... Felalta azt... Nem kérte hogy igazán az-e az, — nyugalomra vágyott és élvezte is azt....

De én nem tudom azt felalálni. Egyedül bolyongok az élet után, minden tavaszal új életet remélve szívemre s mikor a lombok elhullani kezdenek, az én szívem virágai is elhervadnak és megsemmisülnek....

Most már nem is remélek több tavaszt! De hát minek is az? Minek vágyjam én virágok után, mikor mindenütt nyilik?... Lehet azt bármelyiket tépni... s aztán eldobni, ha elveszté illatát....

Minek a szívnek alsódni? Minek szeretnie?... Miért emlékeznie, niúrt remélnie?... Miért hisz valaki a szeretetben, mi-

ért nem kacagja ki azt, ki örök szerelméről, soha el nem tűnő, mindég boldogító hűségéről beszél?...

Hát van még igaz szerelem? Nincs! Álom, ábránd, ezt gondolni s ez a mi nem boldogít....

És még is, még is, hinni kell te bened örök életi, édes szerelem. Csak tégedet nem lehet soha megtagadni. Illába minden csalódás, hiába minden tettetés, a szív a te rabod, a szív szeret a míg doboz, még ha hant bonija is szeretetből álmodik oda lent!

Vajjon arról fog-e az én szívem is álmodni a föld alatt?...

Mosolygó.

Felolós szerkesztő: Szombati János
Riadó tulajdonos: Zicherman H.



Gyengeségek

Öreg és ifju férfiaknál

jóállás mellett rövid idő múlva segít a világhírű és a megbecsülhetlen Dr. Müller főorvos

Mirakulo-Präparate,

mely aranyéremmel lett kitüntetve. Fenti gyógyszer visszaadja az elgyengült férferőt, a legifjabb tüzzel, a miért az már eddig is a legnagyobb világ-előismerésben részesült. — Új értekezleti tanács német cseh és magyar nyelven 50 kr. vagy posta bélyeg előleges beküldése mellett azonnal küldünk.

Miraculo-Injection

Segít minden hűgycső bajoknál (tripli) gyorsan még ha idült is. Ezen egyedüli szer, mely az orvosok által legjobbnak bizonyult, csak az alatt-irotnál kapható.

C. Kreikenbaum in Braunschweig. Minden más hasonlevűek hamisított nevek. — Bizonyítványokkal szolgálhatunk.

Gép olaj

Belföldi, angol és olajbogyóból sajtolt legfinomabb minőségű gépolajt, olvasztott fagyut, kendert gép tisztításhoz, ugy szintén Belgiumi szekérkenőcsöt valamint szabadkézzel készített dohány zsineget bel és külföldi ásvány gyógy és savanyu — vizeket valódi milly gyertyát; bel és külföldi sajtokat, tátraí és liptói turót, macaróni tészát és tarhonyát.

Legfinomabb

kétszer tisztázott Roorbachi cukrot nagy és kis süvegekben, ugy szintén koczkarabokban

igen jutányos árban,

valamint gyümölcs befőzéshez közép finom cukrot süvegekben ajánl

384. 10 — 10

Geréby Fülöp.

Vidéki megrendelések mint rendszeren, gyorsan eszközöltetnek.

Hirdetés!

Priegl és Thill csődválasztmányának határozatával e csődtömeghez leltározott bolti, fűszer- és vegyes árucikknek szabadkőzből kiárlása elrendeltetvén, ennek megkezdésére f. évi szeptember hó 25-dik napja tüzetett ki. Miről a venni szándékozók értesítettek azzal, miként a kiárlás első sorban a nagyhatvan-utczai 1994. sorszámu háznál fog megtartatni.

Debreczen, 1882. szept. 21.

Rothmann Jakob
ügyvéd tömeggondnok.

Eladó gőzcséplőgép!

Egy Robey-féle vas rúmás angol gőzcséplőgép és gőzmozdony teljes felszereléssel és körfűrésszel 2600 forintért kedvező feltételek mellett eladó. — A cséplőgép és hozzátartozandósága jókarban és folytonos működésben van, megtekinthető a váncsodi határban fekvő Gyapáros nevű pusztán és vevő által szeptember második felében átvehető. — Gyapáros pusztá a Mező-Peterd megálló helyétől 1/2, Berettyó-Ujfalu vasuti állomástól 1 órányi távra esik, hová a vonat Nagy-Várud felől déli 1, Püspök-Ládány felől délutáni 1/2 órakor érkezik.

Értekezhetni Möricz Pál tulajdonossal Berettyó-Ujfaluban.

(416) 3 — 6.



Dr. Hartmann féle

Auxilium

A legjobbnak talált szer a Hűgycső folyás ellen.

A férfiaknál, és folyás ellen a nőknél.

Egy az orvosi közeg által megvizsgált, és jónak, előnyösnek talált szem, minden fájdalom, vagy utóhatás nélkül ugy új, mint idült betegségeket, alopasan, és igen gyorsan gyógyít. A Dr. Hartmann „Auxilium” férfi, és női folyások ellenszere. És Dr. Hartmann által felfedezett és igen kitűnőnek talált szere, minden nagyobb gyógyszerertárban kapható. Ár 2 frt 80 kr.

Főraktár: W. Twerdy, Apoth. 1., Kohlmarkt 11., Wien.

U. i. Dr. Hartmann rendel naponta 9—2 és 4—6 óráig lakásán, ki egyszerűsind, mindennemű hűr, és titkosbetegségeket gyógyít, ugyzint a férfigyengeségeket csodálatos módon, továbbá mindentféle Syphilis és daganatokot alopasan eltávolít. Orvosi szerek a legnagyobb titoktartás mellett eszközöltik. Dajzás szerény. Ugy szintén levelezésben.

Bécs város, Seilergasse No. 11, Kapható Debreczenben Dr. Rotschnek V. Emil gyógyszerertárban.

Valódi

ORVOSI MALAGA-SECT

A klostorneuburgi essz. kir. borkereskedési állomás vegy-olomázeoi szerint

Kitűnő jó, valódi malaga, mint kitűnő erősítő-szer elorótonedetett beteges, üdülő, gyermekek stb. számára, a verszegénység és gyomor-gyengeség ellen legkitűnőbb hatású. 1/2 és 1/3 eredeti palackokban a törvényesen bejegyzett vedjegy alatt a

VINÁROK SPANYOL BORKERESKEDÉSNEK

BÉCS HAMBURG

fr. 2.50 és fr. 1.30 eredeti árak mellett. Helybeli gyógyszerertárban kaphatók: Göttl Nándor; Mihályovits István; Dr. Rotschnek Emil; továbbá Csanak József; Geréby Fülöp; Ricskl József Zelmos kereskedő uraknál. (311) 3—3.

Első rangú egészségügyi és asztali-viz.

Legtartalomdusabb bor- és lithion-forrás

Salvator

vastartalom nélkül, gazdag természetes szénsavtartalommal, Lipóceforrás igazgatóság Eperjesen

Kapható minden ásványvizke-kereskedésben és a legtöbb gyógyszerertárban.

Kapható helyben Ricskl József, Csanak József, és Geréby Fülöp fűszerkereskedőknel.

Árverési hirdetmény.

Alólírott által ezennel közhírré tétetik, miszerint a néhai Berghofer István hagyatéka csődtömegéhez leltározott, az Első magyar általános biztosító társaság által kiállított 600 frtos életbiztosítási kötvény, illetőleg, miután a kötvényre 120 forint kölcsön vétetett fel, annak letéti térítvénye, a csődválasztmány határozata folytán, folyó évi október hó 2-dik napján, délelőtt 10 órakor a kir. törvényeszk árvrési termében megtartandó árverésrök a legtöbbet ígérőnek el fog adatni, mire a venni szándékozók meghívotnak.

Kelt Debreczenben, 1882. szeptember 21.

(423) 1—1.

Márk Endre tömeggondnok.

Bőr és pokrócz raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség beces tudomására juttatni, miszerint évek óta fenálló üzletemet ujjonan a legdusabban felszereltem és abban mindennemű bőr és pokrócz nemleik a legkitűnőbb minőségben a legjutányosb árban kaphatók.

Ugy szintén jutányos árban és jó minőségben ajánlom minden szakba vágó czikkeimet is.

És végre a legjobbféle Dohány zsinegeket is.

Teljes tisztelettel

Hirschfeld Armin

1—3.

Debreczenben, Nagy várad-utca 2084.

MAYER FERENCZ

Debreczenben, a Bika épület alatt.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy

bőr, pokrócz üzletemet,

mely a legjobb bel- és külföldi bőrgyártmányokat tartalmazza — egész ujjonan rendeztem be. Folytonos törekvésben nagyban és kicsiben a t. cz. csizmadia cipész- és szjártó urakat a legolcsóbban kiszolgálni. Valamint a gazdálkodó urak, ugy a t. cz. közönség nagybecsű figyelmébe ajánlom továbbá

a legkitűnőbb gépszijákat

minden szélességbe, fehér és barna kötőszijákat, ugy minden nagyságu termény zűkakat.

(363) 6—12.

T. tisztelettel
Mayer Ferencz.

